

Copyright foto

Tweede Kamer over de varkenshouderij:

Sector moet zelf de problemen aanpakken

De varkenshouderij staat (te) vaak op de agenda in politiek Den Haag. Als het niet over dierenwelzijn gaat, staat de mestproductie of de geuroverlast wel ter discussie. Daarom vroeg PigBusiness zes landbouwpolitici hoe zij de sector zien. „Als de varkenshouderij zelf niet hervormt, doet de politiek het. En daar wordt niemand blij van.”

Copyright foto

Elbert Dijkgraaf, SGP:

Structureel overaanbod zet prijzen onder druk

„Op de varkensmarkt is er sprake van een structureel overaanbod en dat zet de prijzen onder druk. Daarnaast heeft de sector een imago probleem. Op die zaken moet de sector een eensgezind antwoord vinden, maar dat is lastig, omdat de sector verbrokkeld is. Vergelijk dat eens met de melkveesector. Daar werken de boeren beter samen. Dankzij de coöperatieve structuur is er een goede coördinatie en mede daardoor heeft de sector een beter imago in de samenleving dan de varkenshouders. Daarom is de POV een goede zaak. Ik hoop dat die organisatie een leidende rol kan spelen in de sector, voor zaken als productie, het imago van de sector en voor dierenwelzijn. De varkenssector moet kijken wat Nederland in de komende tien tot twintig jaar wil en daar een plan voor trekken. Ook de bedrijven die buitenlandse markten bedienen; je produceert tenslotte wel in Nederland.

Hoe proactiever de sector daarbij is, des te beter. Als de sector niet zelf verandert, doet de politiek dat voor hen. Maar bij veel politieke partijen mis ik het landbouwbesef; hoe ga je met je mest om, met je stallen, hoe laat je een varken een varken zijn. Je moet niet willen dat die partijen je gaan voorschrijven hoe je je bedrijf moet runnen. Dan kun je ze beter voor zijn en zelf antwoorden vinden op de eisen van de maatschappij. Maar daarvoor moet je dus wel samenwerken. Ik zie veel goede initiatieven bij varkenshouders. Als ze die bundelen en samen optrekken, kunnen ze stappen zetten. De politiek moet daarvoor de ruimte bieden en de sector niet dicht willen regelen.”

Copyright foto

Carla Dik-Faber, ChristenUnie:

Initiatief moet uit sector komen

„De varkenshouderij heeft een imago probleem. Mensen kennen de sector niet. Daar ligt een taak voor varkenshouders, die moeten zorgen dat mensen weten wat er in de stal gebeurt. Op het moment wordt het beeld bepaald door groepen als Wakker Dier. Typisch daarbij is dat degenen die Wakker Dier steunen, daar niet altijd consequenties aan verbinden als ze in de supermarkt staan. Dan willen ze niet het extra geld betalen dat boeren nodig hebben om te kunnen investeren in nieuwe stalconcepten.

Er is actie nodig om te zorgen dat boeren een eerlijke prijs krijgen. Het initiatief daarvoor moet vanuit de sector komen. De POV is dus aan de bal. De overheid niet, dat moet je niet via regelgeving willen regelen. Als Den Haag regels oplegt verhoogt dat de kostprijs. Dat kan je misschien wel opvangen in de Nederlandse supermarkten, maar niet in het buitenland. En dan vallen bedrijven om.

In de markt is wel ruimte voor betere prijzen, denk ik. De voedselschandalen in het afgelopen jaar maken mensen wel bewust van het belang van de kwaliteit van hun voedsel. Ze snappen het wel als ze een dubbeltje meer moeten betalen voor hun vlees. Die betere prijzen en dat betere imago zijn ook nodig om de sector aantrekkelijk te houden. Op dit moment vergrijsst de landbouw, en de varkenshouderij dus ook. Ik zet me in om jonge boeren te ondersteunen en de sector zo een toekomst te geven. Maar die sector moet zelf dan ook genoeg te bieden hebben voor jongeren die overwegen daar te gaan werken.”

Copyright foto

Sjoera Dikkers, PvdA:

Naar een hogere standaard

„De varkenssector heeft het moeilijk. Varkensboeren hebben enorme stappen gemaakt in houderijsystemen, desondanks kalft het draagvlak in de maatschappij af. De sector produceert nu voornamelijk bulk, voor de wereldmarkt. Ik vraag me af of ze daarmee moet doorgaan. Dat betekent altijd concurreren voor de laagste kosten; in niches is meer geld te verdienen.

De samenleving wil varkens die een ‘varkenswaardig’ leven hebben gehad. Ik kan me dat voorstellen. Varkens zijn intelligente dieren; in de huidige houderijsystemen krijgen ze niet genoeg uitdagingen. We moeten in Nederland naar een hogere standaard, een waarbij dieren beter moeten worden gehouden. En dan mag het varkensvlees in de supermarkt ook best wel wat meer kosten, dat is aan de consument best wel uit te leggen. De consument de keus laten helpt niet. Hoewel die als lid van de samenleving zegt dat varkenshouders meer aandacht aan dierenwelzijn moeten besteden, zal die in de supermarkt voor het goedkoopste stuk vlees kiezen. Dus moet je die keuze niet laten. Supermarkten spelen hier ook een rol in; die maken de keuze wat ze de consument aanbieden.

De sector zelf is goed bezig, die komt zelf met initiatieven tot verduurzaming. En met initiatieven als ‘stap in de stal’ opent ze zich naar de samenleving, laat ze zien wat er achter de staldeuren gebeurt.

We moeten toe naar een sector die gezond is voor de omgeving, inpasbaar is in het platteland, toekomstbestendig is, draagvlak heeft in de samenleving en oog heeft voor dierenwelzijn. Hoe kom je daar? Met zijn allen. In overleg met sector, buurt, milieugroepen, consumenten. Politiek moet volgen, maar soms ook leiden.

Er wordt gemopperd op Wakker Dier, maar die organisatie heeft de samenleving wel rijp gemaakt voor het idee van dierenwelzijn en voor het idee dat ze mogen betalen voor beter vlees. Daarmee openen ze de ruimte voor niches.” ▶

Copyright foto

Jaco Geurts, CDA:

Varkenshouders moeten samenwerken

„Voor mij is een ideale sector een waarin mensen willen (blijven) werken. Een waar ze een inkomen kunnen verdienen. Mijn ideaal zou zijn om de sector rust te geven. Een paar jaar geen nieuwe wetten of maatregelen die nieuwe investeringen vragen. Maar even de tijd om de regels die varkenshouders al over zich heen hebben gekregen, uit te kunnen voeren. De sector krijgt dan ook de tijd om zijn 'recept voor duurzaam varkensvlees' uit te voeren.

Daarnaast is de ideale sector er een waarin varkenshouders beter samenwerken. Dat gebeurt al steeds meer. Met de POV, maar je ziet ook dat de NVV en de LTO elkaar steeds meer opzoeken. De POV moet, nu de productschappen zijn verdwenen, ook de mogelijkheid krijgen om maatregelen algemeen verbindend te verklaren, bijvoorbeeld op het gebied van dierziekten en van voedselveiligheid. Dat hoeft de overheid niet zo nodig te doen. Kijk naar het terugdringen van antibioticagebruik; dat heeft de sector toch echt zelf gedaan.

Die samenwerking mag er ook toe leiden dat varkenshouders samen een vuist maken in de markt. In de CDA-initiatiefnota 'Een eerlijke boterham, over het versterken van de voedselketen', pleit ik daarvoor, en stel ook maatregelen voor om boeren sterker te laten staan in de keten.

De overheid kan zich dan terugtrekken. Minder pro-actief zaken willen regelen, maar de sector het voortouw laten nemen. Alleen als de sector vindt dat er regels nodig zijn, kan die bij de overheid aankloppen; die kan daar dan op reageren.

De varkenshouderij moet verder goed in de gaten houden wat de samenleving wil. De sector moet met de samenleving blijven communiceren. Daarmee kan men een antwoord geven op maatschappelijke ontwikkelingen voordat men daartoe door wetgeving wordt gedwongen, maar kan men ook met zijn producten inspelen op wat mensen vragen. Verder zullen varkenshouders moeten blijven werken aan product- en conceptontwikkeling.”

Copyright foto

Helma Lodders, VVD:

Rust om wijzigingen te implementeren

„De varkenssector lijdt onder de kritische blik van de samenleving. En die kritiek is onterecht, want de sector is volop in beweging. Varkenshouders werken hard aan het verbeteren van dierenwelzijn en -gezondheid. Zo wil de sector een antwoord vinden op de, vaak onterechte, kritiek die men ontvangt, en het is ook belangrijk dat de sector dat zelf doet. Naast de maatschappelijke kritiek krijgt de sector ook van de overheid van alles op het dak. Mestwet, dierrechten, klepkeuring... Het zijn allemaal teveel regels, en bovendien werken die vaak contraproductief. Neem nu de vierdageneis. Die is bedoeld om het dierenwelzijn te verbeteren, maar het wordt steeds duidelijker dat dieren daarmee juist slechter af zijn. Gelukkig ziet de staatssecretaris dat nu ook in en is ze een inventarisatie gestart naar de effecten hiervan. Mijn inzet blijft om de vierdageneis aan te passen.

Veel regels worden ingevoerd zonder te kijken naar de positie van de sector. Nederland prijst zich zo uit de markt; de kosten om een varken te produceren zijn hier hoger dan in andere landen. We moeten wel stappen zetten, maar in Europees verband. Je hebt er niets aan om hier kostprijsverhogende regels in te voeren, waarna de supermarkten vlees uit Duitsland gaan verkopen, omdat dat goedkoper is.

Wat de sector moet krijgen is rust. Daarmee komt er ruimte om wijzigingen te implementeren en verder te verduurzamen. Want de varkenssector is duurzaam, en belangrijk om straks negen miljard mensen te voeden. Het varken is het duurzaamste dier in termen van benutting; 98 procent van het dier wordt benut. Dat is meer dan bij andere dieren.

Over duurzaamheid gesproken, de ideale sector is ook economisch duurzaam. Dat wil zeggen, de varkenshouder moet een goed inkomen kunnen verdienen. Alleen dan heeft hij ook de financiële ruimte om de veranderingen die de maatschappij wenst, door te voeren.

Verder zou er in de hele EU een gelijk speelveld moeten gelden op basis van dierenwelzijn en diergezondheid. Zo kan onze sector op gelijk niveau blijven concurreren met de ons omringende landen.”

Copyright foto

Eric Smaling, SP:

We moeten naar een kleinere sector

„Het grote probleem in de varkenshouderij zijn de smalle marges. Vooral kleine varkenshouders hebben het daardoor moeilijk. Ze worden gedwongen tot schaalvergroting, met alle gevolgen van dien. De banken spelen daar ook een rol in. Die schaalvergroting brengt weer zijn eigen problemen met zich mee. De kwaliteit van de leefomgeving bijvoorbeeld. In intensieve gebieden als De Peel en De Kempen zorgt het grote aantal varkens voor stankoverlast. Daarnaast produceert de sector meer mest dan ze kan afzetten. Vlaanderen, Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen willen geen Nederlandse mest meer en het digestaat waar Dijkzma op inzet, is in onze ogen geen oplossing. Dat leidt tot mestfraude.

Dan hebben we de afgelopen jaren een aantal gevallen van vleesfraude gehad. Dat was weliswaar verderop in de keten, maar het slaat ook terug op de varkenshouders. Dit heeft er allemaal toe geleid dat de varkenshouders een slecht imago hebben. Dat imago is - en dat geldt voor de landbouw in het algemeen - veel slechter dan het zou moeten zijn voor een internationaal toonaangevende sector.

We moeten toe naar een kleinere varkenshouderij. Het aantal varkens moet worden afgestemd op de mest die men kan afzetten op het eigen bedrijf en bij akkerbouwers. Zoals ik zei is digestaat de verkeerde weg. Wij hanteren de vijf K's. Nederland zou zich niet moeten richten op bulk, op kwantiteit, maar op kennis, ketens, kringlopen en kwaliteit, die andere vier K's dus. Het beste is als de sector die stappen zelf zet. Maar als het dan gaat om het verminderen van de varkensstapel krijg je te maken met de Autoriteit Consument en Markt, die verbiedt dat varkenshouders samenwerken om het aanbod te verminderen. Eigenlijk zou je daarom ook een Autoriteit Producent en Markt moeten hebben. Hier ligt misschien een rol voor de POV. Ook moet de sector zelf, met of zonder POV, werken aan het verbeteren van haar imago bij de Nederlandse burger.” ■

Reageren?
w.vanguisen@pigbusiness.nl